

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ՓԵՏՐԱՐ

Անգղիայի հեռագրով լուր կուտան թէ թաղուհւոյն առաջարկութեան համեմատ լորտ Տէրպի նոր պաշտօնէից ժողով մը կազմեր է հետեւեալ կերպով:

Լորտ Տէրպի առաջին պաշտօնեայ դանձուց.

Լորտ Մարկիզի արտաքին գործոց.

Լորտ Սալիսբորի գահերէց.

Լորտ Սթանլի տուեալական գործոց.

Լորտ Տոն Մանրոս հասարակաց շինուածոց.

Լորտ Լիլիգորու հեղատանի գործոց.

Լորտ Հարտիք կ'ըստապահ.

Սըր Փ. Թեյլորի ատենադպիր պետութեան.

Պ. Տիգրայիլի գաղտնաւորական գործոց.

Սըր Ռայթի Ռիլ պատերազմական գործոց.

Պ. Մալթի 'Ներքին գործոց.

Սըր Է. Լիլի 'Պոլի' գաղտնականութեանց.

Սըր Տէյմս Բաքինգհեմ ծովային գործոց.

Լորտ Լիլիթըն տեղակալ Խալանայի:

Փարիզէն եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ, թէ Անգղիոյ նորինապետ պաշտօնեայնէր ընդհանրապէս դուհոթեամբ ընդունել են:

Լորտ Մարկիզի հին բարեկամն է Լորտ Տէրպի կայսեր եւ Պ. Տիգրայիլի ալ յաճախ յարաբերութիւն ունեցած է Լորտի վեհապետութեան հետ:

Լորտային փետր. 15/27 թուով եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ Լորտ Տէրպի ներքին գործերը ինչպէս որ սովորութիւնէ պաշտօնէից փոփոխութեանը պատճառաւ զոգրկեն, որպէս զի նոր պաշտօնեայնէր ժամանակ ունենան պատրաստութիւն որ Լորտ Տէրպի ներքին գործերը:

Մարտիկայի եւ Ալիքիայի սովորական ծանոթ իրար լրագրողները նախընտրեալ եւ ներկայ թիւերով հրատարակելով հեռագրական լուրերէն հին լուրով, Անգղիոյ կառավարութեան պաշտօնէից փոփոխութեանը վրայ խօսք չեն ընել, բայց անոր պատճառները քիչ շատ զուշակէ կուտան:

Անգղիոյ մէջ աղատանալ դաւադիրներուն դէմ ձեռք առնողները միջոցներուն վրայ առաջարկութեան օրինակները թէպէտ երկու խորհրդարաններէն ալ առաջին անգամ ընդունելի է, բայց ժողովականներէն շատ մարդիկ սատիկ հաւատարմութիւն մը չուցցեր են Լորտ Բաքինգհեմին: Լորտային Պէլիքայի Լիլիքայի լրագրին զրկած նամակ մը հետեւեալ խօսքերով կը դատէ այս կացութիւնը:

«Լորտ Բաքինգհեմ փետրին իր ազդեցութեան վրայ տուաւ: Թէպէտ մարդարեւ անոր ազդեցութեան կը զուշանամ, այսու ամենայնիւ չպիտի դարձանամ թէ որ Լորտ Բաքինգհեմի առաջնորդ (վերջինիս) օրինակներ վերայ ըլլալը երկրորդ քուէարկութիւնը առաջինէն շատ տարբեր ըլլայ, եւ առաջարկեալ օրէնքին մէջ այնպիսի չափաւորութիւն մը մտնէ որով հիմախուսեան աւելի անօգուտ ըլլայ: Սակայն պէտք է սա ալ հաստատուի, որ Թայլ լրագրողը պաշտպանութիւն կընէ կառավարութեան, որ օգուտ կընայ քաղկանիցէ»:

Աւելի նորագոյն լուրերը կը ծանուցանեն թէ Հասարակաց Խորհրդարանին փետր. 4/16 ի նստին մէջ Պ. Միլնէր Սիսթըմ Բոթոմանտոն առաջարկեալ է ընել թէ դաւադրութեանը դէմ առաջարկութեան օրինակներ երկրորդ ընթերցումը որոշվելէն առաջ հետեւեալ չափաւորութիւնը պիտի ներկայացընէ Խորհրդարանին:

«Խորհրդարանը մեծ ցաւով իմացաւ որ դադրեացող կայսեր կենացը դէմ եղած վերջին դաւաճանութեան փորձը Անգղիոյ մէջ մտածվել է, եւ այսպիսի եղբունական փորձերու դէմ իր նողկանքը կը յայտնէ: Բայց եղբունագործութիւնները պատժելու վերաբերեալ անգղիական օրինաց արկածութիւնները հաստուն քննութեամբ ապացուցվելէն ետեւ դարմանելու որչափ եւ յօժարամիտ են, այսու ամենայնիւ կը ցախ որ թաղուհւոյն կառավարութիւնը արժանաւոր պատասխան մը չէ տուեր Պաղղոյ կառավարութեան յունվար 18/30 թուով խրկած ծանուցագրին:

Իգիլիի Լիլիքայի լրագրողը կըսէ, թէ Խորհրդարանին փետր. 8/20 ի նստին մէջ Պ. Միլնէր Սիսթըմին այս կշտամբանաց առաջարկութիւնը 10 քուէ առաւելութեամբ ընդունվել է:

Հետեւեալ օրը կառավարութեան պաշտօնեայնէր Խորհուրդ ընելով որոշել են որ լորտ Բաքինգհեմ իրենց ամենուն ալ հրաժարական թաղուհւոյն տայ: Երկար խօսակցութենէ ետեւ թաղուհւոյն ընդունել է այս հրաժարականը:

Ահաւանի Պաղղոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Մալթի կոմսի դուրած ծանուցագրով որ Լորտային գաղղիական դեսպան Բէրնիսի կոմսին ուղղված է Անգղիոյ կառավարութեան հաղորդվելու համար:

Փարիզ 20 յունվար 1858

Պարոն կոմս. Այստեղ անձին դէմ փորձված սքանչործութեան քննութիւնը կը շարունակէ, եւ շատ չանցած անոր վերջնական արդիւնքը կը հասկնանք: Բայց կէտ մը կայ որուն վրայ արդէն չենք կենար տարակոյս մը ունենալ: Այստեղ դաւաճանութիւն ալ առաջնորդութեան Անգղիոյ մէջ մտածված է: Հին Բիստորի մտածել էր կոյսը զարնելու խորհուրդը: Լորտային էր որ միշտ ալ զեռ չմտածված գործի մը մէջ Մոմիքի, Լաբլի, Ռայլի եւ Բարմանի մարդասպաններուն ձեռքը զինելով ծանուց հանել էին: Հին դարձեալ վերջին դաւաճանութեան հեղեւաններէն իրենց դործարութեանը միջոցները պարապով պատրաստելին, գործածած աւերման գործիքներէն խորհրդան ու շինելին, եւ հմեկեցելուն եւս իրենց եղբունական խորհուրդին փ գործիքները:

Այս եղբունութիւններէն հաստատուէ ետեւ կը փութամ աւելցնել թէ կայսեր կառավարութիւնը լաւ հասկըցած է այս դաւաճաններուն դէմ Անգղիոյ ժողովութեան զգացած դժգոհութեան անկեղծութիւնը, եւ մանապէս համոզված է թէ հիւրընկալութեան զեղծմանը ետեւ պիտի ապացուցենք տեսնելով ժամանակը, Անգղիոյ կառավարութիւնն ու ժողովարդը հիմախուս կը հասկնան թէ որչափ իրաւունք ունինք այս բանս ստանալու իրաւունքը:

Այս օրը կը ծանուցուի եւ կը յարգէ մեղի չափ այն առատաբարութիւնը որով Անգղիոյ կը սիրէ ապատանի իրաւունքը շնորհել քաղաքական կրօնաց զոհ եղող օտարազգիներուն: Պաղղոյ ալ իր կողմանէ մարդկութեան պարտաւորութիւն մը համարած է միշտ իր օտարները չորեքէ պատուաւ որ գժարողները ինչ կողմանէ որ ըլլան, եւ Պ. Միլնէր կառավարութիւնը զգանաւոր թէ իր հակառակորդները կընքէ են ապատանի օրինաց պաշտպանութեանը ներքէ: Խաղաղ կայսրին հաստատութիւնը իրենց կարծեացը է մինչեւ կոյսը: Բայց որչափ տարբեր է Անգղիոյ ապատանեալ ապատանի կառավարներուն ունեցած վարմանը: Ալ չէ թէ միւլընէ կուտակցութեանց թշուաճութիւնն է որ ապագայական չափազանցութիւններով եւ լեզուի դաւաճանութիւններով կը յայտնուի: չէ թէ ժողովութեան կարծիքն յարգելու եւ անկարգութիւն հանելու աշխատող կառավարներու գործողութիւններէն ետեւ կը յայտնուի պատմութիւնը վարդապետութիւն եղեր յայտնուի պէս կը քաղաքի եւ կրկին կրկին փորձերով փորձ կը դրվի, որուն վերջէն այս օրես ըսելով Լաբլի պապեցուց: Ապատանի իրաւունքը պէտք է ուրեմն այսպիսի եղբունութիւններու պաշտպանութիւն ընէ: Մարդասպաններու հիւրընկալութիւն ընելու պարտք է մի: Անգղիոյ օրէնքը պէտք է որ անոնց զիտաւորութիւններն ու գործերը դիւրաւ ընելու ծառայէ, եւ կընայ այսուհետեւ ալ պաշտպանել այնպիսի մարդիկները որ յայտնի գործերով ինքզինքնին հասարակաց իրաւունքէն զուրս եւ բոլոր մարդկութեան դատապարտութեանը ներքէ կը ձգեն:

Այս ինքիքները Պ. Ե. Տիգրայիլի կառավարութեան ուղարկութեանը յանձնելով կայսեր կառավարութիւնը ոչ միայն իրեն համար պարտաւորութիւն մը կը կատարէ, այլ եւ

երկրին զգացմանը կը ստատանան, որ արդարացի հաղորդութեան մը կը հասնի: զինքը այս բանն ընելու, եւ կը հաւատայ որ անոնի պարտաւորութիւն մը մէջ ալ ամենայնապէս կ'առաւարտ թէ անց համեմատութիւնը յայտնի է: Անգղիոյ դործակցութեանը փոփոխութիւնը իրաւունք ունի:

Այս եղբունական ձեռնարկութիւններուն կրկնութիւնն ու ապրիտութիւնը Պաղղոյն այսպիսի փոփոխութիւն մը առջէ կը դնէ, որուն տուածքն անեւ լաւ պարտաւոր է: Ա. Ե. Տիգրայիլի կառավարութիւնը կրկին օգնել մեղի այս մասին՝ ապահովութեան երաշխաւորութիւն մը տալով՝ որն որ մէկ աւելութիւն մը չընայ, քիչ ալ իր զրոյթին, եւ մենք ալ իրաւունք ունինք զայնուցէ մը սպասելու:

Ապատանի փոփոխութիւնն ունենալով Անգղիոյ կառավարութեան զարձիք արդարաւստեւ թէ անոր վրայ, այս մեր բաղձնալը զոհ ընելու յարմար երեւցած միջոցները նշանակելէ ետ կը կենանք, եւ բոլորովին իր իմամքը կը յանձնենք կընել այն որոշումները որ այս նպատակին հասնելու յարմարագոյն դատի: Եւ մենք ուրախ կը լընանք մեր հաստատ համոզմանը վրայ թէ իր խղճմանքին եւ արդարաւորութեանը զիմելին պարտաւոր չըլլար:

Հաճեցէք այս նամակով՝ որով Բաքինգհեմին կարգաւոր եւ օրինակ մը անոր ձգելու:

Լիլիքայից կ'ըսէ:

Պ. Ե. Տ. Պ. Ե.

Հեղատանի ապատանի թէ անոր վեհապետութեան վրայ օրինակ թաղուհւոյն լուրերը կուտայ Պ. Տիգրայիլի թայլ լրագրողը յունվար 11/23 թուով:

«Սըր Ռոլին Բամպլի սպարապետին քրած յառաջարկութիւնները մեծ տուած վերջին լուրերէն ետք տար պատուաւ լրագրողներով նշանակելու չեղան, փոխ զի ապատանիները շուտով եւ քաղվեցան անոր առջեւէն եւ Ռոլին դաւաճար ապատանեցան: Պէտք խաղաղ պայպեցին երբոր սպարապետին մօտենալը լսեցին: Սիլիթը դիւրապետին զօրքերը հիմա ապատ հաղորդակցութիւնն ունին ապարապետին բանակին հետ, եւ բնաւ ընդդիմութիւն մը չէ մնացած Տօպի երկրներուն մէջ, ուստի քիչ ժամանակէն անգղիացեաց բոլոր զօրութիւնը Ռոլին թաղաւորութեան վրայ պիտի կըրգնանայ, ուր ահապէս զիմարդութիւններ կան յաղթելի: Լուծով բոլորը դուրեւարեալ թշնամեաց թուոյն վրայ անհրանար է ճիշդ հաշիւ մը տալ, բայց ընդհանրապէս 100 հազար հոգիի չափ կը հաշուեն. եւ թէպէտ մինչեւ հիմա երած սատիկ ու արիւնահեղ կռիւներուն մէջ այս ապատանիները յաղթվելով սրբունելին վախ մտած է, այսու ամենայնիւ կը վախցովի որ յուսահատութիւնը զերենք կարիացընէ մինչեւ վերջէն շուշեւրնին պատերազմելու: Ան ժամանակը անգղիական զօրքերը իրաւ դժուար գործ մը կուենան կատարելու, բայց միանգամայն ստանալիք փառքերնին ալ այնչափ մեծ պիտի ըլլայ: Ա. Ե. Տիգրայիլի լուրերուն եկած ժամանակը՝ ապատանիներուն հետ պատերազմող անգղիական զօրաց թիւը հե-

տեւեալ կերպով լրացնելու էր . 10-12 հազար զօրք սպարապետին անմիջական հրամանին տակը կար . 4000 զօրք Ութ-լամ գործակալին հրամանին տակ . 3000 զօրք Սիւնի գնդակաւորին հրամանին տակ : Ըստնցմէ դատ, Եւթօրի Ժուկի Պաշտարար իշխանը 10 հազար հաւա-տարիւմ զօրքերով Սէկովէ հասեր էր : Ըստ ամեն զօրքերը քիչ օրհն պիտի միանային իրարու հետ եւ Լուքսովի ապստամբներուն վրայ քաշէին :

Այլ յուսացին որ այսպիսի զօրութիւնը բաւական է ապստամբներուն բոլոր բոլոր ուժը կտրելու եւ Ութի թաղաւորութիւնը վերադառնալու նուաճելու :

Ութի թաղաւորական ազդատոհմին անդամները այս օրերս նոր աղերսագիրք մը խորհրդարանին ներկայացուցին Լորտ Զարովիքի ձեռքը : Ըստնց դառն դան-դաւաններ ընկնով Զնդկաստանի ընկերու-թեան յաջորդականութեանցը դէմ , Ութի կործանեալ թաղաւորութեան վերահաս-տատովը կը խնդրէին : Գաղղիական Բեյ լրագիրը կըսէ թէ ասոնց բողոքն ընդու-նեւ լուր քիչ մը յօժարամտութիւն կը տես-նելով Եւթօրի մէջ :

“Գլխենք որ , կըսէ յիշեալ լրագի-րը , Ութի թաղաւորը , թաղաւորին եւ անոնց ընտանիքը սիրելի են իրենց հըպա-տակներուն , ուստի եւ Ութի թաղաւո-րութեան ժողովրդը այժմեան ապստամ-բութեան պիտաւոր պատճառը իրենց թաղաւորական ակտիւն վերնալն է , : Բեյ լրագիրն խօսքին նայելով , անցեալ-ները Փարիզի մէջ մեռնող Ութի թա-ղաւորական վերջին օրինակ Սիրդա Սօհա-մէտ Լեւոնի որ զիմա Սալիաթայի մէջ արդիւնաւոր նստած է , Ութի թաղաւոր ընկերը խորհուրդներ կան եղեր . եւ կը կարծիքն որ անիկայ Լուքսով դառնա-լու ըլլայնէ՛ս ապստամբութիւնը ինքնիրեն կը հանդարտի :

Զնդկաստանի ընկերութեան գործին վրայ վիճարանութիւններն սիւնիտը հրդարարացեալ : Զնդկաստանի անդղիա-կան կառավարութիւնը վերահաղմելու համար կառավարութեան առաջարկած օրինագրին նպատակը՝ վերջիշեալ ընկե-րութիւնը բոլորովին վերջնելէ : Ընդ-տեղը կառավարիչ ութ հոգիէ բաղկաց-եալ ժողով մը հաստատել , որուն ան-դամները ութ տարուան համար ընտրե-վին , եւ անիւնէ ետքը երկու տարին անգամ մը երկերկու հոգի փոխվին : Ժողովնեա-խաղաղ ըլլայ Զնդկաստանի գործող վերա-տեսեալ պաշտօնեան մեծ արտօնութիւն-ներով : Օրինակի համար , երբոր ժողո-վին կարծիքը բաժնովի չլինող որո-շում մը ընել , նախագահին որոշումը բոլոր ժողովն որոշմանը պիտի յաղթէ : Սիւնի , երբոր արտաքին կարգի դրամա-կան ծախսեցութեան որոշում մը ընել պէտք ըլլայ , բոլոր ժողովականաց հաւանու-թիւնը պիտի ստանայ : Իսկ Զնդկաս-տանի գործերուն տեղական վարչու-թիւն-ը Զնդկաստանի ընդհանուր կառավար-չին ձեռքը պիտի մնայ , բայց կառավար-ութիւնն ու հնդկական բանակը թաղա-հաւոյն ու զղակի իշխանութիւնէն կախումն պիտի ունենան :

Գաղղիական Միջին լրագիրը չե-նաց Գանթոն քաղաքին տնտեսութեան վրայ Զնդկաստանի գաղղիական նաւա-խառնիկ հրամանատար Բիւստը Ժընու-

յի ծովապետին խրկած հետեւեալ պաշ-տօնական լուրը կը հրատարակէ :

“Բանթոն քաղաքը գաղղիական-րուն ոտքին տակն է : Զիւսիային բեր-դերը թշնամիներէն թողլած կերելին : Ընդդէմ ու Գաղղիոյ դրօշակները չենաց հնդկայորի մեծ կառավար վրայ կը ծա-ծանին : Սեր կորուստը քիչ բան է ա-սանկ բուն յարձակման մը համար :

“Խորհուրդ կրնեմ անդղիացեալ Սէյ-մալը ծովապետին եւ Սթրասբուրգի գորա-պետին հետ՝ Եւթօրի ու Գաղղիոյ զե-նուքը ձեռք բերված այս յաղթութեան արդիւնքը ապահովելու համար : Գաղղիական նաւախառնիկներուն կրակը դե-բաղանց եղաւ , եւ յարձակման յաջո-ղութեանը մեծագու-թնեց : ”

Եւթօրիական Այլ լրագիրը կը ծա-նուցանէ թէ Եւթօրի տեղութեան ղո-րաց թիւը այս տարի 222,874 մարդու պիտի հասնի , որոց 130,135 Ներքին պահպանութեան սահմանում են եւ 92739 Եւթօրիական Զնդկաստանի : 245 մարդ Զնդկաստանի զօրքերէն Եւթ-օրի մէջ մնացած ըլլալով , Զնդկաստա-նի մէջ այս միջոցին գտնուած անդղիա-ցի զօրաց թիւը 79000 մարդու կը հասնի :

Եւթօրի կառավարութիւնը հրաման խրկեց Զնդկաստանի կառավարին որ երեք յանձնարարական ժողով ընտրէ Զնդկաստանի մէջ :

Եւթօրի՝ ապստամբութեան ծա-ղումն ու պատճառները պիտի քննէ :

Երկրորդը՝ Զնդկաստանի բանակին վերադառնալու իրաւունք վրայ պիտի խորհի :

Երրորդը՝ ապստամբութեան երեսն ժամանակաց կրած փնտնելն ու կորուստ-ները պիտի հասկընայ :

Եւթօրի լրագիրներէն ոմանք լուր տուեր էին , թէ Բ. Գրան ու Եւթօրի կառավարութիւնները՝ Կարմիր ծովուն բերանը եղած Բեքիմ կղզին ստակի փո-խարինութեամբ Եւթօրի թողելու վրայօք կը բանակցէին եղեր :

Եւթօրի տեղական իշխաններուն անհիմն ըլլալը պաշտօնական կերպով ստուգվե-ցաւ :

Գաղղիոյ ու Եւթօրի կառավարու-թեանց մէջ ժամանակ մը ի վեր տրեւ-դատութիւնը՝ Եւթօրի թաղաւորին եղ-բօրը Փարիզ կը թաղվի վերջած կը հա-մարվի : Ա. Եւթօրիոյ կայսրը ինքնա-զիր նստակ մը խրկեց կըսեն Եւթօ-րի թաղաւորին :

Եւթօրիէն եկած լուրերը կը ծանու-ցանեն թէ երկրաշարժը գեւ կը շարու-նակէ ժամանակ ժամանակ , եւ երբեմն աւելի ստատիկ ցնցելով նոր փնտնելու կը պատճառէ :

Պէլքիայի Լուքսովի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ութի կառավարու-թիւնը Բ. Գրան հետ կարգադրու-թիւն մը ընել է վեց նոր հիւստատու հաս-տատելու համարանի մէջ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պալիկայի Ա. Սարգիսիւն թա-ղաւորին եւ Զուհաստանի Ա. Օթոն թաղաւորին եղբայր բարձրագոյն Ե-տաղկերթ արքայազուն իշխանը շարաթ

օրը մայրաքաղաք հասաւ աւստրիական Տոմարան շողեւարժ Գրիգորիով : Մայրաքաղաքին նաւահանգիստը մտած-տաւոր սովորական ողջոյնի խնդանութեան արձակվեցան . եւ մայրաքաղաքին հեղե-նական դեսպան Պ. Բոնատուրիով իր դեսպանատան բոլոր պաշտօնատարներու վրէժութեան շողեւարժ զնայ արքայազուն իշխանը բարեւելու :

Բիւստը Եւթօրի լրագիրը իշխանը Թոփհանէ երաւ ուր կայսերական պա-շտէն խրկված արքունական ձիւր ու կառքեր կ'ապասէին , բայց իշխանը ուղեց ոտքով երթալ եւ այնպէս Պէյօղուն-լաւ ու հեղինակական դեսպանատունը իջաւ :

Եւթօրի Գաղղիոյ , Եւթօրիոյ եւ Սպանիոյ դեսպանները այցելութեան դա-ցին իրեն եւ իրիկունը Եւթօրի իշ-խանը Պէյօղուն թաղաւորը դնաց :

Արալի օրը մայրաքաղաքին դեռա-ւոր մղկիթները , հնուց մնացած երեսե-լի շէնքերն ու տեսնելու արժանի տեղերը պարտեցաւ , եւ իրիկունը դարձեալ թա-րոն դնաց :

Երկու շաբթի օրը օգոստոսիաւ Ինք-նակալին փեսայ փեսայիալ Եւթ Գալիպ փաշան եւ գեսպանաց ներկայացուցիչ Բեաւիլիպէյ Եւթիական հեղինակական դես-պանատունը երթալով՝ օգոստոսիաւ Ինք-նակալին կողմանէ բարեւելցին արքայազուն իշխանը : Սպանիայի Փուստ փաշան ալ . Բ. Գրան կողմանէ բարեւելու դը-նաց :

Իրիկունը մայրաքաղաքին բոլոր գե-ւականները տեսութեան գային իրեն :

Երեքշաբթի օրը Բարձր Եւթօրի իշխանը օգոստոսիաւ Ինքնակալին ներ-կայացաւ , եւ իրիկունը Գաղղիոյ դեսպա-նատունը ծաշէ հրաւիրվեցաւ , ուր ներ-կայ էին նաեւ Բ. Գրան նախարարներն եւ օտար տեղութեանց դեսպանները :

Մայրաքաղաքին Բրուսիոյ դես-պան Ա. Խրիստիանը գործադիր երկու-շաբթի օրը իր դեսպանատան բոլոր պաշ-տօնատարներուն հետ արքունական շքեղ-ւորութեամբ Եւթօրի իշխանը Ինքնա-կալին ներկայանալով՝ պատիւ ունեցաւ Եւթի կայսերական Ա. Եւթօրիութեան մատուցանելու Բրուսիոյ Սեւ Եւթ-ւոյն արքայական մեծ պատուանշանը , որ Բրուսիոյ թաղաւորը խրկած է օգոստոս-իաւ Ինքնակալին :

Բարձրագոյն մեծ եւարքոսն եւ տեղութեան բոլոր նախարարները ներկայ էին այս արարողութեան :

Ա. Խրիստիանը գործադիր օգոստոս-իաւ Ինքնակալին ներկայացած ժամա-նակը հետեւեալ դեղեցիկ բանախօսու-թիւնը ըրաւ :

Ա. Եւթօրի Տէր .
“Եւթօրիական ու միանգամայն տխուր պար-տաւորութիւններ կատարելու պատճառաւ բա-ցակալութեան տեսութեան իրենցաւ : Ա. Եւթօրիական լուրերով իմ պաշտօնիս՝ ար օգոստոսիաւ Տէրոյն փառահաւանութիւնը զիմ կողմ , եւ հրամայ-ելով ինձի որ Զեր կայսերական վեհապա-թեան հետ ունեցած բարեկամութեան յայտնի մէկ նշանը Զեր ներկայացուցելու պատիւն ունե-նամ , առաջին պարտաւորութիւնն է Զեր կայսե-րական վեհապաթեան ոտքին տակը դնել իմ անհամարանք հնդկական յայտարարութեան յայտարարութեան ինձի ցուցեցած յատուկ մարդարութե-անք համար :

Եւթ յատուկ մարդարութեան շնորհ կը համարեմ նաեւ այս բարեբաղդութիւնը որով պա-տիւ ունիմ օգոստոսիաւ Տէր թաղաւորի Զեր կայսերական վեհապաթեան համար ունեցած զղացմանք թաղաւոր ըլլալու՝ այս նամակիս առ-

թիւր որ Բրուսիոյ Սեւ Եւթօրի պատուանշանը նին հետ ձեր կայսերական վեհապաթեան մա-տուցանելու պատիւ ունիմ :

Թաղաւորը՝ Եւթօրի կողմը պարտաւոր-ված ըլլալով առ ժամանակ մը իւր թաղաւորու-թեան գործերէն ետ կենալու , այսու ամենայն պարտք համարեց իմ վեհապաթեան դաշնակցին ու բա-րեկամին վրայ ունեցած զղացմանց անկեղծու-թեանը անժխտելի ապացոյց մը տալ . ուստի եւ բացառութեամբ իր ստորագրութիւնը դրաւ այս նամակիս որ Զեր կայսերական վեհապաթեան մատուցանելու պատիւն ունիմ :

Բրուսիոյ մեծ կարգին նշանաւոր այս է : Ա. Եւթի Եւթօրի Եւթօրի :

Ութ այն թաղաւորը , մէկ է այն անձը որ , այս երեսիկ կարգին պատուանշանը իրաւամբ կը-րելու արժանի ըլլայ Զեր կայսերական վեհապա-թեան երեսն տակը՝ որ բարձրագոյն եւ արեւմտ-յայտարարութիւն ըրաւ թէ հաստատ միայն զը-րած է հաւատար կշտով կշտով իմ ամեն հոգատու-նեւուն իրաւունքը՝ առանց ցեղի տղի եւ կոտորի խորութեան :

Եւթօրի իշխանը իմ զիմ օգոստոս-իաւ տեղեւոր շնորհիւ վերադառնալու դեսպանական պաշտօն վարելու սկզբնաւորութիւնը տանկ փա-ռաւոր եւ Բրուսիոյ ու համապատասխան մէջ հաս-տատուելու բարեկամական յարաբերութեանց յար-մար կերպով կրնեմ , բարեբաղդ կը համարեմ զիմ նաեւ ու երկրորդ նամակիս ալ բերելու համար , որով Բրուսիոյ դաշնաւորութեան իրեղբո-րը թաղաւորին կողմանէ Զեր կայսերական վե-հապաթեան կը ծանուցանէ իր որդւոյն Գը-րեւիլիկի Ալիով իշխանին Եւթօրի թաղաւորի մէջ աղջկանը հետ ամուսնանալու :

Այլ համարձակութիւն յուսալու որ Զեր կայսե-րական վեհապաթեան վերադառնալու պիտի բաղձայ որ այս ամուսնութիւնը աղբիւր մը ըլլայ Բրուսիոյ թա-ղաւորական տանը զոհութեան , երկու վեհապա-թեան իշխաններուն անարատ եւ անճշտն բնութեան երջանկութեան , եւ երկու կառավարութեանց ու տղաւոր իրարու հետ անսր եւ տեսական միաւ-թեանը , որոց միայն գործակցութիւնը շատ ան-գամ փառաւոր ու օգտակար արդիւնքներ ունե-ցած է այս տեղութեան համար՝ որուն շահերը Եւթօրի Զեր Ա. վեհապաթեան կը ծանուցանէ իր մե-ծանուն նախնեաց յանձնած է :

Այլ մնայ միայն ինձի , Ա. Եւթօրի Տէր , ձեր Ա. վեհապաթեան ոտքին տակը դնել իմ առջի խորին տխրութեան զղացմանց որ-ուելը , եւ աղաչել որ իր քաղաք շնորհ իմ վե-րաւ շարունակելու բարեհաճի :

Թեւ որ ձեր Ա. վեհապաթեան հոյու-կայ անձին եւ իւր տեղութեան շահերը ունե-ցած ճշմարիտ անձնատիրութիւն կըստ զիմ արժանի ընել իմ այս անհամարանք ինդիկոն ձեռք բերելու , կը համարձակեմ յուսալու , Ա. Եւթօրի տեղեւոր ու իմ ծառայի ինձի :

Օգոստոսիաւ Ինքնակալը իմա սի-րայիլ ու պատուաւոր ընդունելութիւն մը ըրաւ Բրուսիոյ դեսպանին :

ՆԱԽՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւթօրի լրագիրը իշխանը մէջ հա-մառօտիւ ծանուցինք բարձրագոյն Սեւ եւարքոս Եւթ փաշային ըրած մար-դասիրական բարեբաղդութիւններն եւ առաւտաձեռն օգնութիւնը Պալի փաշայի հրիկով ինչն փնտնելու հայազգի աղ-քատաց : Ըստ անգամ ալ կը փութանք ծանուցանելու , թէ Եւթի առատասիրտ բարձրութիւնը այս երկուշաբթի օրը իւր կնքապահ (մօհիւրատար) խրիկ բաւա-կան մեծ գումար դրամով , եւ վերջիշե-ալ հայազգի խղճալեաց առատ ոգորմու-թիւն բաշխել տուաւ : Բարձրագոյն Եւթ փաշային այս ըրած կրկին բարեբա-րութիւնը բաղմագոյնի օրհնութեան առիթ եղաւ նոյն խղճալիներուն , եւ խո-րին շնորհակալութեամբ լցուց բոլոր հայ հասարակութեան սիրտը :

Արալի օրը Ս. Եւթօրի Տէր Զուհայ Պալիկայի Գուրգաթի Զայ-ոյ պատրիարքարանը զայլով , Ս. Եւթ-տաղկերթ պատրիարքական փոխանորդ արժա-

